

Új európai információpolitika, és mit szól hozzá a nagyvilág

Az Európai Unió (EU) elhatározta: a 21. századba igazi információs társadalomként kell belépnie. Az ezzel kapcsolatos közkeletű kifejezések: „digitális forradalom”, „információs ipar”, „információs sztráda és szupersztráda” és „telekommunikációs típusok és formák”.

A szóban forgó elhatározás kialakításához a kezdő lökést Delors ún. *Fehér könyve* adta 1993 decemberében (Growth, Competitiveness, Employment – The challenges and ways forward into 21st century). Ezt követte a *Bangemann-jelentés* (Europe and the Global Information Society – Recommendations to the European Council), amelyet egy húsz tagból álló nemzetközi bizottság, a *High-Level Group on the Information Society* dolgozott ki. Ezt a dokumentumot 1994. június 24–25-én fogadták el, s belőle egyfajta európai akcióterv körvonalai bontakoznak ki.

A szóban forgó szakértők szerint az „információ sokszoros hatást gyakorol, és a gazdaság valamennyi szektorának új energiákat kölcsönöz”. Éppen ezért az európai információs társadalom számára mindenekelőtt új piacokat kell találni. Ennek jegyében:

- meg kell célozni a kereskedelmi szektort a legkorszerűbb adatátviteli eszközökkel (ez az elektronikus postának a faxszal szembeni preferálása révén valósítható meg, nem utolsósorban azért, mert az elektronikus posta gyorsabb, és 95%-kal olcsóbb a faxnál);
- az információs szolgáltatások és eszközök kínálatát illetően a kis- és közepes vállalatokra kell koncentrálni, ami 12 millió potenciális ügyfelet jelent;
- meg kell nyitni az információs piacot a legszélesebb lakossági rétegek előtt (e tekintetben Európa jócskán elmaradt az USA-tól, ahol a háztartások 60%-ában van kábeltelvíziós kapcsolat, míg Európa háztartásaiban – igaz nagy szóródással – csak 25%-os az arány; és ugyanígy: az USA-ban 100 lakosból 34-nek van személyi számítógépe, Európában csak 10-nek);
- támogatni kell az audiovizuális információs technológiák fejlesztését, s ezáltal csökkenteni azt az USA-val szembeni hátrányt, hogy az európai társadalom soknyelvű.

Mindez „kompetitív környezetet” kíván, ami egyet jelent a monopóliumok letörésével, illetve a magánszféra számára optimális versenyhelyzet teremtésével, különösen ami a nyilvános telekommunikációs sztrádák és szupersztrádák kiépítését illeti.

A Bangemann-jelentés, miközben a szabad piac mellett tör egyértelműen lándzsát, nem huny

szemet a veszélyei előtt sem. Ezért került be a jelentésbe az egységesítő és szabványosító intézkedések egész sora, mindenekelőtt az „integrált szolgáltatások digitális hálózatainak” (ISDN) létrehozásával kapcsolatos terv. És nem maradt ki a jelentésből a „szellemi tulajdon védelme” sem. (Ennek fontosságát jelzi, hogy a FID Japánban tartott közgyűlésén megalakult a FID/IPI – Intellectual Property Issues – szakbizottsága.)

Az EURO-ISDN létrehozásán kívül az ún. mobil telekommunikációs eszközök fejlesztése és az Internet (a hálózatok hálózata) korszerűsítése szerepel az „új technológiák felé” címszava alatt.

Az említett célok elérése érdekében tíz alapvető követelménynek kell eleget tenni:

1. A „teleworking” elterjesztése, ami a számítástechnika és telekommunikáció közbejöttével egyként jelent házi, táv- és olcsóbb foglalkoztatást (nem kell hozzá drága hivatali, üzemi infrastruktúrát kifejleszteni).
2. Az egy életen át tartó művelődés-képzés követelményének átfogó realizálása, amihez a CD-ROM és CD-I technikát és a nyilvános rendszerek adta távelérési lehetőségeket kell messzemenően hasznosítani.
3. Ki kell alakítani az agyi ütőerő hálózatait (networking Europa's brain power), de ezt legfeljebb az alap kutatások mértékéig szabad államilag támogatni, a többit a magánszektorra kell bízni, amely sokkal gyorsabban találja meg hozzá a legkorszerűbb átviteltechnikát és multimédia rendszereket, mint a nehézkes állami (egyetemi) kutatás.
4. Új telematikus rendszerek kifejlesztése, az IMPACT-rendszer továbbfejlesztése, amelynek szolgáltatásait jövőre immár a kis- és közepes vállalatok mintegy 40%-a fogja igénybe venni.
5. Az IMPACT eredményeit hasznosítva a közlekedési rendszerek elektronikus irányításának területe, ahol a cél, hogy 1996-ig kb. 2 ezer km-es sztrádán valósuljon meg ez a módszer, 2000-ig pedig 30 nagyvárosi körzet útjain és vasútjain.
6. A telematikus rendszerek alkalmazása a légi közlekedésben (ATC = Air Traffic Communication System) valamennyi európai légitársaság elektronikus eszközeinek egységesítése által.
7. Az EU valamennyi polgára számára valamiféle egészségügyi hálózati superhálózat létrehozása, mivel a jelenleg működő külön-külön rendszerekkel rosszak a tapasztalatok.
8. A Bangemann-jelentés vállalkozáscentrikuságának megfelelően szükség van arra, hogy

kiépüljenek az összeurópai tenderekről az elektronikus információs rendszerek.

9. Az adminisztratív hálózatok egyesítésével és egységesítésével az IDA kormányközi adatcsererendszer (Interchange of Data between Administrations) fokozatos megvalósítása, mégpedig nyilvános formában.
10. Számolva azzal, hogy a személyi számítógépek – főként nagyvárosi agglomerációkban – olyannyira elterjednek, szükség lesz nagykapacitású kommunikációs vonalak, ún. „városi információs fővonalak” intenzív kiépítésére.

Az EU-szándékok ismeretében merül fel a kérdés, hogy mit szól ehhez az USA, illetve rajta keresztül a nagyvilág. Velük szemben az *Albert Gore* alelnök fémjelzte tervezet, a Gil (Global Information Structure) tervezete áll, amelyet nagyjából az EU szándékaival azonos időpontban kezdett kezdeményezőjük futtatni. E terv céljai és megvalósításának módszerei kísértetiesen ha-

sonlítanak egymáshoz, azonban *Albert Gore* világméretben gondolkodik az EU regionális gondolkodásához képest. Egyelőre a két koncepció mintha nem akarna tudni egymásról, bár előbb-utóbb elkerülhetetlennek látszik ez a kölcsönös tudomásulvétel.

Az amerikai tervnek mindenesetre van egyfajta politikai háttér szövege is, ami az európai tervből, minthogy elsősorban gazdasági-megvalósíthatósági kérdésekre koncentrálna, hiányzik.

Albert Gore ma információs szupersztrádák megvalósításán fáradozik. Annak idején azonos nevű apja sokat tett az amerikai autósztrádák kiépítése érdekében. Így hát elmondható: az alma nem esett messze a fájától.

VLASÁK, R.: Nová evropská informační politika a svět. = I, 37. köt. 3. sz. 1995. p. 63–67.

(*Futala Tibor*)

Információtechnológiai együttműködés az Európai Unión kívüli országokkal

Az információtechnológia európai fejlesztési programja, az *ESPRIT* fontos szerepet tölt be az információs társadalom kialakításában, az európai ipar világméretű versenyképességének fejlesztésében, az Európai Unión kívüli országokkal való együttműködésben.

Metakides úr, az EU Információtechnológiai Bizottságának igazgatója az alábbiakban körvonalazta az EU-n kívüli országokkal való együttműködés lehetőségeit.

Az információtechnológia és az információs társadalom

Az információtechnológia (IT) fejlesztésének fő célja az információs társadalomban nélkülözhetetlen *információs infrastruktúra* kialakítása. Az IT-program a megoldandó problémákat kiemelt témakörökben foglalja össze. A program négy témakört emelt ki:

- nyílt mikroprocesszor-rendszerek fejlesztése,
- nagy teljesítményű számítástechnikai és hálózati rendszerek fejlesztése,
- gyártástechnológiák integrálása,
- üzleti információs folyamatok fejlesztése.

Az Európai Unió Információtechnológiai Bizottsága számos kezdeményezéssel segíti elő az információs társadalom kialakulását. Ezen belül kiemelt fontosságú az európai egyetemek és kutatóintézetek között létesített és még létesítendő 34–155 Mbit/s sebességű információs hálózat.

Az információtechnológiai program és az ipar

A program fő célja, hogy ráirányítsa az ipar figyelmét a felhasználókra és a piacokra. Nem „fehér elefántokat” kell ugyanis termelni, hanem a piacok által igényelt árut. A kutatók és fejlesztők saját ambícióik szerint dolgoztak, rendszerint állami támogatásból, eredményeiknek mindenki örült, de azokat – tisztelet a kivételnek – sohasem hasznosították. Az információtechnológiai program egyik fő célja a K+F eredmények széles körű hasznosításának elősegítése. Európában a szoftverek 70%-át ma a felhasználó szervezetek készítik el saját igényeik szerint. A bankok és biztosítóintézetek egy hadseregnyi szoftverfejlesztőt alkalmaznak.

Az információtechnológiai program oly módon szakosodott, hogy ágazati csoportokba fogta össze az ipari és informatikai szakembereket, egyeztetve az információs rendszerekkel ágazatonként kialakult nézeteiket, ezekkel kapcsolatos igényeiket és ajánlásait.

Nemzetközi együttműködés

Az információs társadalom kialakítása világméretű feladat, mint ahogy ezt 1994. februári híres beszédében (Global Information Infrastructure) *Al Gore* amerikai alelnök, majd a *Bangemann*-jelentés (Global Information Society) is megfogalmazta. A globális információs társadalom kialakí-